

► začí bývají nejerudovanější odborníci, kteří nastavují dětem a žákům podpůrná opatření a pomáhají v jejich naplňování speciálním pedagogům-logopedům ve školách i jednotlivým učitelům, kteří tyto žáky učí, metodicky je vede. Někdy poskytuje i přímou ambulantní péči dětem, které to nezbytně potřebují,” poznamenává.

Na druhou stranu – i školští logopedi potřebují metodickou podporu. V. Včelíková poznamenává, že jim ji poskytuje jednak MŠMT, jednak samotná Asociace logopedů ve školství. „I NPI se o to snaží, ale zatím to vypadá, že po reorganizaci, ke které došlo zhruba před rokem a půl, hledá možné cesty a metodická podpora z této strany není úplně dostatečná. Ale máme příslib, že se má situace rychle zlepšit,” doufá.

Klinický, nebo školský – lidé z praxe se domluví

Školský logoped v SPC má na starosti plnou šíři diagnostiky a intervence v oblasti logopedie. „Je třeba ale zdůraznit, že diagnostikou klienta a jeho potřeb se nezabývá pouze logoped. Jedná se o multioborový proces, na kterém participuje psycholog, foniatr, v případě potřeby do něho vstupuje neurolog a další odborníci. Přitom se řeší, jaká míra podpory je pro klienta potřeba. Někdy se dále jedná se školou a doporučují se podpůrná opatření, pak dostává pravidelnou a průběžnou péči od speciálního pedagoga-logopeda ve škole, s tím jsme v pravidelném kontaktu. V těchto případech jednáme i s pedagogy, aby míra podpory dítěti byla co nejefektivnější. Tito klienti obvykle potřebují odlišný způsob komunikace, musí dostávat úkoly tak, aby rozuměli zadání, v některých případech pomáhají alternativní formy komunikace. Někdy to ale není nutné a domlouváme se s klientem na ambulantní péči. V takovém případě je dobré vysvětlit potřebnost pravidelnosti. V našem regionu se v rámci SPC obvykle setkáváme vždy jednou v týdně,” vysvětluje V. Včelíková.

Při péči o klienta podle ní často dochází ke spolupráci mezi školskými a klinickými logopedy. „V terénu není problém, spolupracujeme velmi dobře, víme o sobě. Často se stává, že logopedi ve zdravotnictví zachytí potřebu pomoci klientovi v jeho

raném věku, a když doroste do let, kdy nastupuje do mateřské školy, předávají ho do péče logopeda školského, někdy logopedickou péči dále poskytují oni. Je to na domluvě. Někdy se zase stane, že školský logoped dojde k názoru, že by klientovi lépe pomohl klinický logoped, stává se to například v případě složitějších neurovývojových obtíží, kdy je vhodné, aby se do terapie zapojil fyzioterapeut nebo třeba ergoterapeut. Pokud je tedy takový odborník v dosahu a k dispozici, domlouvají se, že péči převzme. Tady ale platí, co jsem říkala o rozdílech v dostupnosti této péče v různých krajích. U nás v Jihomoravském kraji máme systém zajišťování logopedické intervence nastaven poměrně dobře, podobné je to v krajích, v nichž jsou vysoké školy vzdělávající logopedy. V některých krajích ale tato nabídka kvalitní logopedické péče (pozn. red.: klade důraz na slovo kvalitní) dostatečná není – ani ve zdravotnictví, ani ve školství,” vysvětluje V. Včelíková.

Je třeba říci, že odborníci z SPC s logopedickým zaměřením se nezabývají pouze péčí o žáky logopedických škol a logopedických tříd, pomáhají i (a možná by se dalo říci zejména) dětem a žákům škol

hlavního vzdělávacího proudu. A nejen jim, poskytují odbornou a metodickou podporu i jejich učitelům a rodičům.

Rozdělení rolí

Velký spor se v souvislosti s novelou zákona o pedagogických pracovnících vede o pojmenování pozice pracovníka, který se zabývá podporou dětí s vadami řeči. Zatímco se dlouhodobě i ve školství používá označení „logoped“, ze strany ministerstva zdravotnictví se ozývají protesty, že jde o nelékařskou zdravotnickou pozici a že je nutné pro školství najít jiné označení.

„Potřebujeme pojmenovat pozici, která ve školství není nová, ale chceme, aby byla nově zanesena do zákona o pedagogických pracovnících. Chceme ji ale pojmenovat smysluplně. Slovní spojení školský logoped akcentuje dostatečně rozdílnost nároků na tuto pozici ve školství a ve zdravotnictví. Pozměňovací návrhy na alternativní názvy pozice (viz rámečky, pozn. red.) nejsou pro praxi vhodné a funkční. Nemá smysl vymýšlet opisné a složitější názvy. I pro odbornou veřejnost potřebujeme jasné označení pozice kvůli rozkrytí kompetencí a rolí, které tyto odborníci zastávají. Je přece zřejmé, že školský lo-

goped pracuje ve školském poradenském systému, v něm má nejvyšší odbornost. Označení školský logoped ho odlišuje i od speciálních pedagogů-logopedů ze škol,” vysvětluje V. Včelíková.

Paradoxní podle ní je, že návrh skupiny poslanců používá v označení této odborné pozice ve snaze odlišit ji od klinického logopeda ze zdravotnictví právě zdravotnické termíny – vady, poruchy. Navíc z pohledu školství a obsahu pojmenovávané činnosti je to název nedostatečný. „Šíře práce a kompetencí školského logopeda je podstatně větší než jen vady a poruchy řeči. Jde o otázky komunikace dítěte a žáka v celé její šíři – tedy i čtení, psaní, neverbální komunikace, alternativní a augmentativní komunikace...,” vypočítává logopedka.

Rozdělení rolí a kompetencí není důležité pouze mezirezortně, ale i uvnitř našeho rezortu. Kromě dvou zatím zmiňovaných pozic – tedy školského logopeda v SPC a speciálního pedagoga-logopeda ve školách, u kterých se požaduje minimálně magisterské vzdělání a státnice z logopedie a surdopedie, existují pozice, které zastávají pracovníci, o nichž leckdy ředitelé možná z neznalosti, možná ze snahy zlepšit image školy mluví jako o „logopedech”. Jde ale o pedagogy, kteří ukončili

dojem, že speciální pedagog je oprávněn poskytovat logopedickou zdravotní péči...

Pozměňovací návrh, který předkládají poslanci Tom Philipp, Romana Bělohávková, Antonín Tesařík, Vít Kaňkovský (všichni KDU-ČSL), Věra Adámková, Jiří Mašek, Ivana Mádllová (všichni ANO), Karla Maříková, Iveta Štefanová (obě SPD), Zdenka Němečková Crkvenjaš (ODS), Martina Ochodnická (TOP09), Ivo Vondrák (v době podání ještě ANO, dnes nezařazený)

SKOLATO
SPOLEHLIVÝ DODAVATEL
ŠKOLNÍHO NÁBYTKU

studium bakalářskými zkouškami, jsou to tedy logopedičtí asistenti. Ti pracují pod supervizí speciálního pedagoga-logopeda a školského logopeda často jako druží pedagogové ve třídě. V. Včelíková také připomíná, že někteří pedagogové zejména v mateřských školách prošli pouze šestihodinovým kurzem v rámci DVPP, který nabízí řada poskytovatelů a jejichž úroveň je velmi rozdílná.

„Tito pedagogové se mohou zaměřovat na aktivity vedoucí k přirozenému rozvoji řečových schopností, jde v podstatě o přímou logopedickou prevenci. V žádném případě se nejedná o odborníka se zaměřením na logopedii. Rozhodně nemohou s dětmi například vyvozovat hlásky,

k tomu nemají kompetenci, a pokud to dělají, může to pro dítě představovat velké nebezpečí. Mohou přirozeným způsobem vést aktivity rozvíjející přirozený jazykový rozvoj. V rámci kurzu by se měli dozvědět, proč je vhodné jazykové chvíle pro předškolní děti zařazovat a jak je vést. To je vše,” zdůrazňuje V. Včelíková.

I ve školství je prostě nutné rozlišit, kdo je kdo, kdo je k čemu kompetentní, co má dělat a zajistit, aby svou roli naplňoval. K tomu může v důsledku pomoci i jasné rozlišení těchto rolí jednoduchým a jasným označením. A to je mimo jiné úkolem legislativy, v našem případě zákona o pedagogických pracovnících.

Nedostatková komodita

„Logopedie je multioborová disciplína. Neexistuje žádný právní předpis, který by upravoval užívání označení logoped pouze pro rezort zdravotnictví. Logopedi jsou potřeba ve zdravotnictví, ve školství i třeba v oblasti sociálních věcí. Potřebujeme, aby logopedická péče šla za klientem, aby nebyla nedostatkovou komoditou. O to se snaží i návrh novely zákona o pedagogických pracovnících, který definování role školského logopeda přináší. Z hlediska poskytování podpory dětem a žákům to není žádná novinka ani v našem školství, ale ani v zahraničí, kde se termín školský logoped běžně používá. Je to termín, který je logicky propojený se systémem vzdělávání, je jasný a pro všechny pochopitelný,” dodává V. Včelíková z Asociace logopedů ve školství a brněnského speciálněpedagogického centra se zaměřením na logopedii.

► velkou většinu pacientů klinické logopedie, což není dostatečně známo), může mít vážné důsledky v oblasti duševního zdraví.

Z vypořádání MŠMT:

Neakceptováno. Nejedná se o novou profesi, pozice logopeda v ŠPZ je již legislativně vymezena v přílohové části vyhlášky 72/2005 Sb. v aktuálním znění. Přímá logopedická intervence školského logopeda dětem/žákům/studentům zahrnuje a musí zahrnovat všechny aktivity, které jsou součástí oboru logopedie ve školství, jedná se o diagnostiku a diferenciální diagnostiku logopedickou, speciálněpedagogickou diagnostiku pro účely stanovování

podpůrných opatření a doporučení pro vzdělávání dětí/žáků/studentů s narušenou komunikační schopností a vyplývající oprávnění čerpat finanční prostředky státního rozpočtu kapitoly školství na podporu vzdělávání dětí/žáků/studentů s narušenou komunikační schopností.

Pozměňovací návrh Ivo Vondráka (dříve ANO, nyní nezařazený), a Heleny Válkové (ANO)

„Š 18a Speciální pedagog pro vady komunikace
Speciální pedagog pro vady komunikace získává odbornou kvalifikaci studiem

pro přípravu speciálních pedagogů pro vady komunikace a... dále dle návrhu zákona o pedagogických pracovnících.

Z odůvodnění:

Název povolání při užití slova „logoped“ je nevhodně zvolen, neboť podle zákona č. 94/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních, ve znění pozdějších předpisů, je logopedie výkonem zdravotnického povolání a logoped zdravotnickým pracovníkem, nebo před získáním způsobilosti k samostatnému výkonu povolání jiným odborným pracovníkem ve zdravotnictví. Tento název tak vyvolává

pojmenování (speciální pedagog a logoped) nebude docházet k mýlkám a pojmenování bude jasně deklarovat rezort působení, dosažené vzdělání a kompetence.

Stanovisko Asociace logopedů ve školství

a odborné profesní skupiny krajských koordinátorů logopedické péče, kterým se obrátily na poslance a poslankyně Poslanecké sněmovny před 3. čtením návrhu novely zákona o pedagogických pracovnících, přinášíme na str. 20.

„Š 18a Speciální pedagog pro vady a poruchy řeči

(1) Speciální pedagog pro vady a poruchy řeči získává odbornou kvalifikaci studiem pro přípravu speciálních pedagogů pro vady a poruchy řeči a... dále dle návrhu zákona o pedagogických pracovnících.

Z odůvodnění:

... Navrhuje se proto, aby název školský logoped byl nahrazen názvem **speciální pedagog pro vady a poruchy řeči**. Zabrání se tak záměně speciálněpedagogické činnosti se zdravotní péčí v oboru klinické logopedie. Díky rozdílnému